

Демченко А. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та педагогіки Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України (м. Черкаси)
Омельченко М. І., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри пожежної профілактики Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України (м. Черкаси)

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ РЯТУВАЛЬНИКІВ ДСНС УКРАЇНИ ДО ВИХОВНОЇ РОБОТИ

У статті встановлено основні особливості професійної діяльності співробітників системи ДСНС України та об'єктивні чинники, що її визначають. Уточнено теоретичні положення, які складають сутність і зміст процесу формування готовності майбутніх рятувальників до виконання функціональних обов'язків, структуру індивідуальної і групової готовності до професійної діяльності. Обґрунтовано психолого-педагогічні умови, необхідні для формування готовності до виховної роботи в підрозділах.

Ключові слова: екстремальна ситуація, професійна підготовка, професійна діяльність, готовність, виховна робота, компетентність, види і критерії готовності.

В статті выявлены основные особенности профессиональной деятельности сотрудников системы ГСЧС Украины и объективные факторы, которые ее определяют. Уточнены теоретические положения, составляющие сущность и содержание процесса формирования готовности будущих спасателей к выполнению функциональных обязательств, структуру индивидуальной и групповой готовности к профессиональной деятельности. Обоснованы психолого-педагогические условия, необходимые для формирования готовности к воспитательной работе в подразделениях.

Ключевые слова: экстремальная ситуация, профессиональная подготовка, профессиональная деятельность, готовность, воспитательная работа, компетентность, виды и критерии готовности.

Постановка проблеми.

На сучасному етапі розвитку вищої школи, навчальні заклади, які готують кадри для пожежно-рятувальної служби ДСНС України, не можуть залишитися осторонь процесів гуманізації та врахування індивідуальних особливостей кожного курсанта у процесі виховання. Специфіка підготовки фахівців пожежно-рятувальної служби полягає в тому, що вони у своїй майбутній професійній діяльності повинні виконувати функції авторитетних командирів підрозділів, педагогів-наставників і психологів. Такі вимоги актуалізують необхідність гармонійного формування особистості майбутніх рятувальників ДСНС України. З цією метою необхідно залучити весь комплекс методів психолого-педагогічної підготовки, які безпосередньо мають сприяти формуванню готовності майбутніх рятувальників до виховної роботи в підрозділах. Зміст психолого-педагогічної підготовки повинен формуватися з обов'язковим виокремленням етичних аспектів фахової діяльності, з акцентом на методологію діяльності, розвиток морально-професійних якостей, вмінь працювати з іншими людьми тощо.

Сучасні підходи до модернізації системи вищої професійної освіти вимагають урахування у процесі підготовки майбутніх фахівців специфіки їхньої діяльності. Н. Вовчаста наголошує, що специфічні умови в діяльності служб цивільного захисту, які характеризуються високим рівнем відповідальності, обмеженням часу на ухвалення рішення, пред'являють особливі вимоги до фахівців пожежно-рятувальної служби, спонукають постійно підтримувати і підвищувати рівень власних професійних знань, умінь та навичок. Тому важливим завданням, що стоїть перед державою, є розвиток системи вищої галузевої освіти системи ДСНС України [3, с. 6].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичною основою подібних узагальнень стали праці сучасних науковців щодо організації навчально-виховного процесу та його гармонізації в навчальних закладах Міністерства оборони, Міністерства внутрішніх справ, ДСНС України тощо (О. Барабанщикова, В. Бодров, М. Варій, М. Козяр, П. Корчемний, В. Ягупов та ін.); екстремальної психології і педагогіки

(Ф. Василюк, В. Марищук, В. Лебедев, О. Столяренко та ін.); теоретичні та методичні засади формування готовності фахівців до діяльності в екстремальних умовах (О. Бикова, М. Дяченко, Л. Кандибович, В. Пономаренко, В. Пліско, О. Самонов та ін.). Проблеми професійної підготовки курсантів в умовах профільного вищого навчального закладу у своїх працях аналізують В. Вареник, Н. Вовк, А. Капля, М. Кришталь, М. Кусій, Л. Мохнар, О. Парубок, В. Покалюк, А. Снісаренко та ін.

Опора на праці перерахованих науковців обумовлена специфікою професійної діяльності майбутніх рятувальників в екстремальних умовах.

Мета написання статті – необхідність у з'ясуванні особливостей психолого-педагогічної підготовки майбутніх рятувальників, специфіки формування знань, умінь і навичок, якими повинен володіти майбутній фахівець у своїй професійній діяльності: здатність працювати в команді, чітко виконувати накази командира, проявляти ініціативу, вміння уникати і розв'язувати конфлікти; проводити роз'яснювальну роботу, вміння швидко знаходити рішення в різних ситуаціях тощо.

Виклад основного матеріалу. Природні, екологічні, техногенні і технічні явища, які спричиняють не тільки значні руйнування, а й загибель людей, трапляються сьогодні усе частіше. Їх називають надзвичайними ситуаціями і пояснюють певним ступенем екстремальності, під якою розуміють фізично і психологічно важкі умови, пов'язані із ризиком для життя людини, що вимагають від неї неймовірного напруження внутрішніх сил, емоційно-вольової стійкості та оптимального використання власних можливостей.

Психогенна дія екстремальних умов та стрес-факторів складається не тільки із прямої, безпосередньої загрози для життя людини, а й опосередкованої, пов'язаної із чеканням її реалізації та подоланням наслідків. Звертає на себе увагу й та обставина, що у структурі ситуації наявні два компоненти – об'єктивний і суб'єктивний. Об'єктивний компонент передбачає вплив середовища як умови, внаслідок чого людина на певному рівні

здійснює свою діяльність. Обстановка, у якій працюють пожежно-рятувальні служби, включає в себе велику кількість зовнішніх факторів, що є причинами й умовами діяльності співробітників ДСНС України.

Аналіз ситуації як єдності суб'єктивного та об'єктивного, як результату їх взаємодії дозволяє представити у вигляді єдиної системи і об'єктивні чинники, що визначають діяльність, та відображення їх у свідомості людини, і елементи самої діяльності.

Таким чином, особливості різних напружених ситуацій, які виникають у діяльності фахівців пожежної безпеки, визначаються співвідношенням, зв'язком об'єктивного й суб'єктивного чинників. На основі цього критерію поведінки працівників пожежно-рятувальних підрозділів ДСНС України може бути: *адаптивною* (тобто адекватною до ситуації й націленою на вирішення проблем, викликаних цією ситуацією); *псевдоадаптивною* (імітація діяльності без досягнення мети) або *дезадаптивною* (тобто такою, що ухиляється від вирішення проблеми) [14].

Готовність до дій в екстремальних умовах, стверджують М. Дяченко, Л. Кандибович та В. Пономаренко, є результатом психолого-педагогічної підготовки у ВНЗ. Зазначена підготовка оцінюється за такими показниками: *функціональний* (відображає сформованість професійно важливих знань, умінь і навичок адаптивної поведінки та управління психічними станами); *особистісний* (включає сформованість і розвиненість адаптивних індивідуально-психологічних та індивідуально-психофізіологічних властивостей). Дослідники стверджують, що психолого-педагогічна підготовка займає провідне місце, адже кваліфіковане надання інформації педагогом щодо поведінки в надзвичайних ситуаціях, можливостей реагування та підтримки постраждалих у надзвичайній ситуації є вагомим [5]. Отже, готовність людей до діяльності в несприятливих умовах визначається їх індивідуально-типологічними якостями, професійною та психологічною стійкістю, вольовим та фізичним загартуванням. Важливим фактором виступає також організованість та узгодженість дій в

екстремальних умовах, підтримка оточуючих, наявність наочних прикладів мужнього подолання труднощів.

Професійна підготовка фахівців пожежно-рятувальної служби з урахуванням специфіки такої діяльності в екстремальних умовах постійно вдосконалюється на основі сучасних підходів до її організації, тенденцій розвитку освітньої галузі, принципів розвитку всієї системи освіти і професійної підготовки в нашій державі та світі, інноваційних технологій, форм і методів удосконалення навчально-виховного процесу у вищій школі, а також специфічного призначення підрозділів із подолання наслідків надзвичайних ситуацій.

М. Козяр професійну підготовку розглядає як систему, що відображає інтегральне послідовно-паралельне поєднання за цілями, завданнями і змістом окремих підсистем, умов, організаційних форм, методів, прийомів, педагогічних технологій і засобів навчання. Автор виводить різномірні зв'язки у функціонуванні цієї системи: по-перше, між видами професійної підготовки; по-друге, між налагодженими предметними зв'язками; по-третє, між навчанням, вихованням, розвитком і формуванням; по-четверте, між методами, організаційними формами, педагогічними технологіями і методиками навчання [8].

Зміст професійної діяльності в екстремальних умовах, її особливості, зокрема, надзвичайно висока складність, небезпечність, фізична та психічна насиченість, передбачають сформованість цілого ряду професійних та особистісних якостей, а саме: високої громадянської свідомості і відповідальності, психолого-педагогічної готовності, психічної стійкості і надійності фахівців з надзвичайних ситуацій до роботи на межі людських можливостей.

Професійно-екстремальна підготовка в педагогічному вимірі – це комплексний вид підготовки, який поєднує виховання зі специфічним навчанням, яке професійно виховує і формує. Психолого-педагогічну складову підготовки фахівця пожежно-рятувальної служби можна окреслити як заходи, що здійснюються у ВНЗ, які спрямовані на розвиток особистісних та професійних якостей фахівця.

Ефективність професійної підготовки майбутніх фахівців пожежно-рятувальної служби досягається її неперервністю та поетапністю. Дослідники вказують на необхідність довузівської та вузівської психолого-педагогічної підготовки абітурієнтів, кваліфікованого профвідбору до вищих навчальних закладів, формування в абітурієнтів готовності до перебування у воєнізованому закладі, розумінні ними групових цінностей, умов проживання тощо. Професійний психологічний відбір, як укаже В. Вареник, є комплексом взаємозв'язаних заходів, спрямованих на встановлення відповідності психологічних якостей особистості кандидата до вимог професійної діяльності (спеціальності), визначення професійної придатності до навчання і прогнозування подальшої ефективної професійної діяльності [2]. Мета професійного відбору на спеціальність «Пожежна безпека» полягає в активній допрофесійній роботі з майбутніми абітурієнтами, урахуванні їхніх інтересів до майбутньої діяльності, у можливості підібрати для навчання студентів, які найбільш відповідають критеріям цього напрямку підготовки фахівців.

Професійне навчання майбутніх рятувальників є педагогічним процесом, який здійснюється в певних умовах і має аспект не тільки навчання та ліквідації пожеж, але й виховання. Через недостатню вивченість особливостей проведення виховної роботи з підлеглими в умовах нестандартних ситуацій значна кількість керівників пожежно-рятувальних служб мають певні труднощі як у повсякденній службовій діяльності, так і при виконанні оперативно-службових завдань щодо ліквідації пожеж. Екстремальні ситуації, у яких працюють пожежно-рятувальні служби, вимагають формування професійно-педагогічної готовності її фахівців до проведення виховної роботи з особовим складом. Отже, готовність до виховної роботи в підрозділах є основною складовою професійної підготовки майбутніх фахівців пожежно-рятувальної служби.

Вивчення готовності до будь-якого виду діяльності потребує глибокого розуміння її сутності та структури.

У сучасній науці психологічна готовність розглядається як стан найвищої

варіабельності та максимального «включення» творчих сил та здібностей суб'єкта в діяльність. «Готовність виникає внаслідок досвіду людини, який ґрунтується на формуванні позитивного ставлення до діяльності, усвідомленні мотивів і потреб у неї, об'єктивації її предмета і способів взаємодії з ним. Емоційні, вольові та інтелектуальні характеристики поведінки особистості є конкретним вираженням готовності на рівні явища» [12, с. 225].

Аналіз сучасної психолого-педагогічної літератури дає можливість зробити висновок, що сьогодні існують різні підходи до визначення поняття «готовність». Увага дослідників зосереджується на різних тлумаченнях цієї дефініції, на розгляді її як: стану (М. Дяченко, Є. Ільїн, М. Левітов, К. Платонов та ін.), якості особистості (Є. Павлютенков, В. Серіков, Є. Федорчук, В. Шадріков та ін.), комплексу здібностей (Б. Анан'єв, С. Рубинштейн), синтезу певних особистісних якостей (С. Дибін, В. Крутецька, В. Шаринський), системного особистісного утворення (С. Бризгалова, С. Васильєва, А. Веденов, А. Ліненко та ін.). Так, в «Енциклопедії освіти» під редакцією В. Кременя готовність до діяльності – «це стан мобілізації психологічних і психофізіологічних систем людини, які забезпечують виконання певної діяльності» [15, с. 137]. У дослідженні А. Резановича готовність трактується «як внутрішня якість особистості, у якій виражено її прихильність до здійснення діяльності, а також ступінь засвоєння нею елементів, відповідного соціального досвіду та здатність використовувати цей досвід у професійній діяльності. Готовність може бути представлена єдністю елементів: мотиваційна готовність, теоретична готовність, практична готовність» [13]. У дослідженні С. Бризгалової під готовністю розуміється цілісне особистісне динамічне утворення, набуте в результаті спеціального навчання, яке включає у свою структуру взаємопов'язані елементи: науково-теоретичний, практичний та психологічний [1, с. 32]. Аналогічної думки притримується А. Ліненко і розуміє готовність як цілісне утворення, яке характеризує емоційно-когнітивну і вольову мобілізаційність суб'єкта в момент його включення в діяльність певного спрямування [11, с. 56]. Отже, центральним ядром готовності

є позитивні установки, мотиви та цінності, професійно важливі риси особистості, здібності, сукупність професійно-педагогічних знань, умінь та навичок, певний досвід їх практичного використання.

Існує два основних підходи до визначення сутності готовності: *функціональний* та *особистісний* [7, с. 39]. Прихильники функціонального підходу (Н. Левітов, Л. Нерсисян, В. Пушкін, Д. Узнадзе, В. Ядов та ін.) вважають, що готовність включає в себе не тільки різні установки, але й усвідомлення задач вірогідної поведінки, визначення оптимальних способів дій, оцінку власних можливостей у їх відповідності до подолання труднощів та необхідністю досягнення конкретного результату.

Послідовники особистісного підходу (М. Дяченко, Л. Кандибович, В. Крутецький, В. Сластьонін та ін.) під готовністю розуміють стійку характеристику особистості, яка визначає природність щодо професійної діяльності та включає в себе активне позитивне ставлення до діяльності, досвід роботи, знання, вміння, навички, здатність організовувати свою працю та прагнути до саморозвитку.

Отже, «з одного боку, готовність є особистісною (емоційно-інтелектуальна, вольова, мотиваційна, що включає інтерес, ставлення до діяльності, почуття відповідальності, упевненість в успіху, потребу виконання поставлених завдань на високому професійному рівні, керування своїми почуттями, мобілізації сил, подолання непевності тощо); з іншого — операціонально-технічною, що включає інструментарій педагога (професійні знання, вміння, навички і засоби педагогічного впливу)» [12]. Найбільшого поширення в психолого-педагогічній літературі набув підхід, відповідно до якого готовність розглядається як результат професійної підготовки і розуміється як стійке та багатоаспектне утворення особистості, що включає ряд компонентів, адекватних до вимог, змісту та умов діяльності, які у своїй сукупності дозволяють суб'єкту більш або менш успішно здійснювати даний процес [4].

Аналіз теоретичних підходів до визначення сутності *готовності до виховної роботи* (Г. Бокарева, В. Серіков,

В. Соглаєв, Г. Троцько та ін.) дозволяє виділити основні його ознаки:

- професійну спрямованість психічних процесів;
- мотиваційно-ціннісне ставлення до виховної роботи;
- систему виховних знань, умінь та навичок;
- постійне самовдосконалення необхідних особистісних якостей та виховних умінь;
- рефлексію власної особистісної і професійної поведінки;
- уміння долати труднощі.

Якщо робота виконується в екстремальних умовах, наприклад, пожежно-рятувальна служба, то виникає потреба формування стану підвищеної готовності, а також її особливого стимулювання, яке пов'язане з характером такої роботи. Знижена готовність настає внаслідок стомлення, зниження інтересу до діяльності, переоцінки власних можливостей тощо.

У своєму дослідженні Л. Кандибович [6] відмічає, що у процесі формування готовності до складних видів діяльності необхідними є:

- усвідомлення завдання, своїх потреб, вимог суспільства, колективу, цілей діяльності;
- осмислення та оцінка умов діяльності;
- виявлення на основі досвіду найбільш імовірних способів вирішення поставлених завдань;
- оцінка власних можливостей щодо їх вирішення;
- мобілізація сил відповідно до умов діяльності і задумів.

Аналіз психологічної та педагогічної літератури показав, що оцінка готовності майбутніх фахівців пожежно-рятувальної служби до професійної діяльності, у тому числі в екстремальних умовах, здійснення контролю за розвитком професійно важливих якостей курсантів, передбачає:

- розробку соціально-психологічного портрета курсанта під час навчання;
- проведення моніторингу динаміки розвитку в курсантів професійно важливих якостей і готовності до пожежно-рятувальної служби;
- розробка програм професійно-особистісного росту курсантів і рекомендацій щодо їх реалізації;

- проведення тренінгів, корекційних заходів із метою розвитку в курсантів професійних навичок і психологічної грамотності;

- виявлення осіб, які мають схильність до деструктивної поведінки;

- індивідуальне консультування курсантів із питань самовиховання і саморозвитку;

- консультування професорсько-викладацького складу ВНЗ ДСНС України із питань забезпечення професійної підготовки, індивідуалізації процесу навчання [10, с. 119].

Таким чином, стан готовності співробітника пожежно-рятувальної служби до виховної роботи в підрозділах обумовлюється такими показниками, як володіння індивідуумом способами досягнення мети, спрямованість у професійній діяльності, теоретичні знання щодо проведення виховної роботи, досвід особистості і володіння нею способами досягнення мети, емоції та воля, прагнення до самовдосконалення.

Узагальнення різних підходів до з'ясування структури досліджуваної дефініції дало можливість визначити основні компоненти педагогічної готовності фахівців пожежно-рятувальної служби до виховної роботи в підрозділах. Передусім, це **мотиваційно-ціннісний компонент**, який виокремлюється практично всіма авторами і передбачає професійні настанови, позитивне ставлення до професії, інтерес до проведення виховної роботи з підлеглими. Наступний компонент визначимо як **змістово-операційний**, до якого належать система професійних знань, умінь і навичок, педагогічне мислення, професійне спрямування уваги, сприймання, пам'яті, дії й операції, технологічність, оволодіння навичками, необхідні для успішного здійснення виховної роботи у підрозділах. Третім є **емоційно-вольовий компонент**, який включає емоційно-зацікавлене позитивне ставлення майбутнього фахівця до підлеглих у процесі виховної роботи, здатність розгортати й підтримувати виховну діяльність, долати труднощі. І останнім у структурі є **особистісно-рефлексивний компонент**, який передбачає самоаналіз та самооцінку фахівцями пожежно-рятувальної служби своїх здібностей, прагнення до власного

самовдосконалення та розвитку моральних якостей своїх підлеглих.

Поряд з індивідуальною існує й колективна готовність до діяльності. У процесі групової діяльності, окрім мобілізації індивідуальних якостей найчастіше необхідно усунути негативні емоційні та інші реакції деяких фахівців пожежно-рятувальної служби, залучаючи для цієї мети думки і традиції, створюючи загальну установку і колективний настрій.

Отже, організація процесу формування готовності майбутніх рятувальників до виховної роботи зумовлює комплексну діяльність усіх учасників освітнього процесу з формування компетентнісного фахівця, його оволодіння системними психолого-педагогічними знаннями та вміннями, які викликають прогнозовану активність у процесі виховної роботи з підлеглими. Структура педагогічної готовності до виховної роботи складається з мотиваційно-ціннісного, змістово-операційного, емоційно-вольового та особистісно-рефлексивного компонентів.

Висновки. Таким чином, робота пожежно-рятувальних служб сьогодні вважається найбільш складною та небезпечною для життя майбутніх фахівців. Екстремальні ситуації, в яких працюють пожежно-рятувальні служби, вимагають формування професійно-педагогічної

готовності її фахівців до проведення виховної роботи з особовим складом. Центральним ядром готовності є позитивні установки, мотиви та цінності, професійно важливі риси особистості, здібності, сукупність професійно-педагогічних знань, умінь та навичок, певний досвід їх використання на практиці.

Професійна підготовка майбутніх рятувальників є комплексним процесом, який поєднує виховання із специфічним навчанням за фахом. Психолого-педагогічну складову підготовки фахівця пожежно-рятувальної служби можна окреслити як заходи, що здійснюються у вищому навчальному закладі з метою розвитку особистісних та професійних якостей майбутнього фахівця. Професійно-екстремальний педагогічний процес це цілеспрямована, доцільно організована й змістовно насичена система навчально-виховної діяльності відповідних структур із підготовки та підтримання високої дієздатності та професійної підготовленості особового складу підрозділів з НС до діяльності в екстремальних умовах. Аналіз діяльності фахівців пожежно-рятувальної служби свідчить про необхідність застосування спеціальних методик і програм для формування готовності їх до діяльності внаслідок наявності великої кількості несприятливих факторів.

Література

1. Брызгалова С.И. Формирование в вузе готовности учителя к педагогическому исследованию: теория и практика / С. И. Брызгалова. – Калининград, 2004. – 312 с.
2. Вареник В.В. Інженерно-психологічне забезпечення професійного відбору до державної пожежної охорони України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: 19.00.03 «Психологія праці, інженерна психологія» / В.В. Вареник. - К., 2001. — 20 с.
3. Вовчаста Н.Я. Організаційно-педагогічні умови професійної підготовки фахівців пожежно-рятувальної служби: дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Вовчаста Наталія Ярославівна. – Львів, 2010. – 195 с.
4. Дьяченко М.И. Психологические проблемы готовности к деятельности / М.И. Дьяченко, Л.А. Кандыбович. – Минск: Изд-во Беларус. ун-та, 1976. – 176 с.
5. Дьяченко М.И. Готовность к деятельности в напряженных ситуациях: психологический аспект / М.И. Дьяченко, Л.А. Кандыбович, В.А. Пономаренко. – Минск: Изд-во «Университет», 1985. – 206 с.
6. Кандыбович Л.А. Готовность к деятельности в напряженных ситуациях: Психологический аспект / Л.А. Кандыбович. - Минск, 1985. - 98с.
7. Карамушка Л.М. Психологія управління: [навч. посіб.] / Людмила Миколаївна Карамушка. – К.: Міленіум, 2003. – 344 с.
8. Козяр М.М. Теоретичні та методичні засади професійної підготовки особового складу підрозділів з надзвичайних ситуацій: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук: 13.00.04: «Теорія і методика професійної освіти» / М.М. Козяр. – К., 2005. – 41 с.
9. Колычева И.В. Характеристика условий труда и оценка состояния здоровья пожарных / И. В. Колычева, В.А. Панков, В. Б. Дорогова, В.А. Верзунов // Мед. труда и пром. экологии. – 2003. – № 3. – С.24 – 27.

- 10.Кусій М.І. Професійна підготовка фахівців пожежно-рятувальної служби у ВНЗ МНС України / М.І.Кусій // Вісник ЛДУ БЖД. – 2010. - № 4. – С.117 – 122.
- 11.Линенко А. Ф. Доктора пед. наук: 13.00.01, 13.00.04 «Общая педагогика, история педагогики и образования» / А.Ф.Линенко. – К., 1996. – 378 с.
- 12.Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / З.Н.Курлянд, Р.І.Хмельюк, А.В.Семенова та ін.; за ред. З.Н.Курлянд. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2005. – 399 с.
- 13.Резанович А.Е. Развитие готовности студентов вузов к организаторской деятельности : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.08 «Теория и методика проф. образ.» / А.Е.Резанович. – Магнітогорск, 2002. – 22 с.
- 14.Склень О.І. Психологічні особливості поведінкових стратегій подолання стресу в професійній діяльності працівників пожежно-рятувальних підрозділів МНС України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: спец. 19.00.09 «Психологія діяльності в особливих умовах» / О.І. Склень. – Харків, 2008. – 22 с.
- 15.Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; [гол. ред. В. Г. Кремень]. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

Demchenko A., candidate of pedagogic sciences, assistant professor of department
Omelchenko M., candidate of pedagogic sciences, assistant professor of department
**FORMATION OF READINESS OF FUTURE RESCUERS OF STATE EMERGENCY
SERVICE OF UKRAINE TO EDUCATIONAL WORK**

In this article the features of the professional training of future rescue, carried out in certain circumstances and has dimension not only training and fire suppression, but also education. Because of the lack of knowledge of specifics of the educational work of subordinates in terms of a significant number of non-standard situations managers of fire and rescue services have some difficulties both in everyday performance, and therefore willingness to educational work in departments is an essential part of training future specialists Fire and Rescue Service.

Main peculiarities of professional activity of state emergency service of Ukraine personnel and objective factors determining it are established in the article. Theoretical notions constituting its contents and meaning of the process of formation of civil protection service specialists readiness to performing their professional duties. Structure of individual and group readiness to professional activity are specified. Psychological and pedagogical conditions necessary for formation of readiness to educational work in subunits are grounded.

Key words: emergency, professional training, professional activity, readiness, educational work, competence, kinds and criteria of readiness.